

Het Nederlandse onderwijsstelsel
Zo zit het in elkaar

Welke leerroute past bij jou?

MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS

ASSISTENT-OPLEIDING
(1 JAAR)

BASISBEROEPS-OPLEIDING (NIVEAU 2)
(2 JAAR)

VAK-OPLEIDING (NIVEAU 3)
(3 JAAR)

MIDDENKADER-OPLEIDING (NIVEAU 4)
(3 TOT 4 JAAR)

SPECIALISTEN-OPLEIDING
(1 JAAR)

HOGER ONDERWIJS
HOGER BEROEPS-ONDERWIJS
(3 TOT 4 JAAR BACHELOR)

WETENSCHAPPELIJK ONDERWIJS
(3 JAAR BACHELOR PLUS 1 TOT 2 JAAR MASTER)

Na het vwo: kun je aan het werk, of doorstromen naar een universiteit of een hbo-opleiding.

Na de havo: kun je aan het werk, of doorstromen naar het hoger beroepsonderwijs (hbo), naar het mbo of naar vwo 5.

Na het praktijkonderwijs: ga je werken of kun je doorstromen naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 1 of 2.

Na vmbo-basis: stroom je door naar een basisberoepsopleiding op het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 2.

Na vmbo-kader: stroom je door naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 3 of 4.

Na vmbo-gl: stroom je door naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 3 of 4, of naar havo 4.

Na vmbo-tl: stroom je door naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) niveau 3 of 4, of naar havo 4.

PRAKTIJK-ONDERWIJS
(4 OF 5 JAAR).
Praktijkgericht onderwijs met individuele ontwikkelplannen. Duurt 5 jaar, in de bovenbouw loop je stage. Vaak kun je branchecertificaten halen. Je leert ook vaardigheden voor zelfstandig wonen.

VMBO (4 JAAR)
Na twee jaar vmbo kun je kiezen uit tien profielen, met profielvakken en keuzevakken. Bekijk het flmpje hierover op www.nieuwvmbo.nl.

<p>VMBO BASISBEROEPS-GERICHTE LEERWEG Je krijgt 12 uur per week praktijkles en daarnaast theorievakken. Je wordt klaargestoomd voor een mbo-opleiding niveau 2.</p>	<p>VMBO KADERBEROEPS-GERICHTE LEERWEG Je krijgt 12 uur per week praktijkles en daarnaast theorievakken. Je wordt voorbereid op een mbo-opleiding niveau 3 of 4.</p>	<p>VMBO GEMENGDE LEERWEG Je krijgt 4 uur per week praktijkles en één theorievak minder dan in de theoretische leerweg.</p>	<p>VMBO THEORETISCHE LEERWEG Je krijgt meestal alleen algemeen vormende theorievakken. Soms heet dit mavo.</p>
--	--	---	---

Je kiest in de bovenbouw uit vier profielen: Techniek, Zorg en Welzijn, Economie of Landbouw.

HAVO (5 JAAR)
Je krijgt alleen theorievakken en gaat al veel zelfstandig werken.
In het 4e jaar kies je uit de volgende vier profielen:
■ Natuur & Techniek
■ Natuur & Gezondheid
■ Economie & Maatschappij
■ Cultuur & Maatschappij

VWO (6 JAAR)
Je krijgt theorievakken op het hoogste niveau en leert zelfstandig werken en dingen uitzoeken.
Je kiest uit atheneum of gymnasium. Op het gymnasium leer je twee talen extra: Grieks en Latijn.
In de bovenbouw kun je kiezen uit dezelfde profielen als op de havo.

VSO (GEMIDDELD 5 JAAR)
Voortgezet Speciaal Onderwijs is voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege een handicap, chronische ziekte of (leer)stoornis.
Vso-scholen zijn er in alle schooltypen: ook voor vmbo tot en met vwo.

VOORTGEZET ONDERWIJS

LWOO
Vmbo-scholen bieden vaak leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) voor leerlingen die extra hulp nodig hebben om hun vmbo-diploma te halen. De school beslist welke leerlingen hiervoor in aanmerking komen.

BASISONDERWIJS